

«Վավերացնում են»
Հայաստանի Հանրապետության
Նախագահ Լ. Տեր-Պետրոսյան
31 հուլիսի 1997 թ.

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՈՐՈՇՈՒՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ ԿԱՃԱՌՎՈՂ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔԻ, ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ԵՎ ԴՐԱՆՑ
ԳՆԵՐԻ (ՀԱՍՈՒՅԹԻ) ԳՐԱՆՑՄԱՆ (ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ) ՄԱՍԻՆ**

31 հուլիսի 1997 թ.
N 315, Երևան

Համաձայն «Հարկերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 15 և 28 հոդվածների, Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը որոշում է.

1. Հաստատել Հայաստանի Հանրապետության տարածքում վաճառվող արտադրանքի, ապրանքների և դրանց գների (հասույթի) գրանցման (հաշվառման) կարգը (կցվում է):

2. Սահմանել, որ սույն որոշմամբ հաստատված կարգի վերաբերյալ գերատեսչական նորմատիվ ակտերը սահմանված կարգով հաստատում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեն՝ համաձայնեցնելով Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարության ու Հայաստանի Հանրապետության էկոնոմիկայի նախարարության հետ:

(2-րդ կետը փոփ. 14.10.04 N 1428-Ն, 30.12.10 N 1771-Ն)

3. Սույն որոշմամբ հաստատված կարգի կատարման նկատմամբ վերահսկողությունը Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսդրությանը համապատասխան իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության հարկային մարմինը:

(3-րդ կետը փոփ. 14.10.04 N 1428-Ն)

4. Հայաստանի Հանրապետության հարկային մարմինն՝ մամուլում և զանգվածային լրատվության մյուս միջոցներով լուսաբանել սույն որոշումը:

(4-րդ կետը փոփ. 14.10.04 N 1428-Ն)

5. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում 1997 թվականի օգոստոսի 15-ից:

Հայաստանի Հանրապետության
վարչապետ

Ռ. Քոչարյան

Հաստատված է
ՀՀ կառավարության 1997 թվականի
հուլիսի 31-ի N 315 որոշմամբ

**ԿԱՐԳ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ ԿԱՃԱՌՎՈՂ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔԻ,
ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ԳՆԵՐԻ (ՀԱՍՈՒՅԹԻ) ԳՐԱՆՑՄԱՆ (ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ)**

I. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. Սույն կարգի դրույթները տարածվում են Հայաստանի Հանրապետության տարածքում ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնող և ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաներ (արտադրանք, ապրանք) վաճառող (այդ թվում՝ կոմիսիոն հիմունքներով) կազմակերպությունների, այդ թվում՝ օտարերկրյա կազմակերպությունների կողմից Հայաստանի Հանրապետությունում ստեղծված՝ առանձնացված ստորաբաժանումների, անհատ ձեռնարկատերերի (այսուհետ՝ տնտեսավարող սուբյեկտներ) վրա, որոնք ունեն ապրանքների անմիջական ցուցադրության և վաճառքի վայր:

Սույն կարգի դրույթները չեն տարածվում Ավելացված արժեքի հարկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ ԱԱՀ վճարող չհամարվող անձանց վրա՝ ԱԱՀ վճարող չհամարվելու ժամանակահատվածում, ավտոտրանսպորտային միջոցների գազալցման (գազալիցքավորման) գործունեություն իրականացնողների վրա ավտոտրանսպորտային միջոցների գազալցման (գազալիցքավորման) այն կետերի մասով, որտեղ, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած տեխնիկական կանոնակարգին համապատասխան, առկա են լիցքավորման բաշխիչ աշտարակներ, «Հաստատագրված վճարների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կարգով հաստատագրված վճար վճարողների վրա՝ բացառապես հաստատագրված վճարով հարկվող գործունեության մասով (անկախ օրենքով սահմանված սահմանային չափերը գերազանցելու հանգամանքից), ինչպես նաև ոչ նյութական ակտիվների, անշարժ գույքի, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հրատարակվող թերթերի վաճառքի վրա:

Պարզեցված հարկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 15-րդ հոդվածի 10-րդ կետում նշված հարկ վճարողների համար 2008 և 2009 ֆինանսական տարիների համար Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը կարող է սահմանել սույն կարգի կիրառման առանձնահատկությունները:

(1-ին կետը խմբ. 14.10.04 N 1428-Ն, լրաց. 23.11.07 N 1385-Ն, 07.08.08 N 1014-Ն, 30.12.10 N 1771-Ն)

2. Սույն կարգի 1-ին կետում նշված կազմակերպությունները հաշվապահական հաշվառման, իսկ անհատ ձեռնարկատերերը՝ եկամուտների և դրանց հետ կապված ծախսերի հաշվառման գործող կարգին զուգընթաց առևտրի իրականացման վայրում վարում են արտադրանքի, ապրանքների և դրանց գների (հասույթի) գրանցման (հաշվառման) գիրք (այսուհետև՝ գրանցման գիրք, էջի ձևը կցվում է):

(2-րդ կետը փոփ. 14.10.04 N 1428-Ն)

3. Գրանցման գրքի էջերը համարակալվում, կարվում և կազմվում են, որից հետո տնտեսավարող սուբյեկտն իր հաշվառման վայրի հարկային մարմին է ներկայացնում գրավոր հայտ (համաձայն ձևի)՝ գրանցման գրքի կնքման և համարակալման համար: Հարկային մարմինը հայտն ստանալուց հետո ոչ ուշ, քան 2 աշխատանքային օրվա ընթացքում կնքում և համարակալում է գրանցման գիրքը՝ դրա վրա փակցնելով հարկային մարմնի տարբերանշանի պատկերով ինքնաստանձվող դրոշմանիշ:

Կնքված և համարակալված գրանցման գրքերը խիստ հաշվառման փաստաթղթեր են և հերթական համարներով հաշվառվում են հարկային մարմնում:

Գրանցման գրքի կազմի վրա նշվում է տնտեսավարող սուբյեկտի լրիվ անվանումը, կազմակերպական-իրավական տեսակը, հարկ վճարողի հաշվառման համարը (ՀՎՀՀ), գտնվելու (բնակության) վայրը և գրքի հերթական համարը: Առևտրի իրականացման վայրի (կետի) հասցեն տնտեսավարող սուբյեկտի գտնվելու (բնակության) վայրից տարբերվելու դեպքում նշվում է նաև այդ վայրի (կետի) հասցեն:

(3-րդ կետը խմբ. 14.10.04 N 1428-Ն)

4. Առևտրի (անմիջական վաճառքի) իրականացման յուրաքանչյուր վայրի (կետի, այդ թվում՝ նույն հասցեում, դրա մասին նշում կատարելով գրանցման գրքի կազմի վրա) համար վարվում է առանձին գրանցման գիրք: (2-րդ նախադասությունը հանվել է 14.10.04 N 1428-Ն)

(4-րդ կետը փոփ. 14.10.04 N 1428-Ն)

5. Լրացված-ավարտված գրանցման գրքերը պահվում են տնտեսավարող սուբյեկտների մոտ՝ մինչև այդ գրքում ամենավերջին գրանցման օրից սկսած 3 տարին լրանալը և ներկայացվում են Հայաստանի Հանրապետության հարկային մարմիններին՝ նրանց պահանջի դեպքում:

Գրանցման գրքի լրանալուց-ավարտվելուց հետո, տնտեսավարող սուբյեկտը սույն կարգի 3-րդ կետում նշված կարգով նոր գրանցման գիրք է ներկայացնում հարկային մարմնին՝ կնքման և համարակալման համար:

Լրացված-ավարտված գրքում գրանցված, սակայն չիրացված (չվաճառված) արտադրանքի, ապրանքների մնացորդը շարունակվում է հաշվառվել լրացված-ավարտված գրքում՝ մինչև իրացումը (վաճառքը), բացառությամբ գնային փոփոխությամբ պայմանավորված նոր տողից գրանցման դեպքերի:

Մինչև գրանցման գրքի լրանալ-ավարտվելը տնտեսավարող սուբյեկտը սույն կարգի 3-րդ կետով սահմանված կարգով կարող է նոր գրանցման գիրք ներկայացնել հարկային մարմին՝ կնքման և համարակալման: Նոր գրանցման գրքում գրանցումները կատարվում են հարկային մարմին ներկայացված՝ լրացված-ավարտված գրանցման գրքի վերջին գրառումից անմիջապես հետո հարկային մարմնի կողմից «Գիրքն ավարտված է» նշումը կատարվելուց և կնքվելուց հետո:

(5-րդ կետը փոփ., խմբ. 14.10.04 N 1428-Ն)

II. ՎԱՃԱՌՎՈՂ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ԳՆԵՐԻ ԳՐԱՆՑՄԱՆ ԿԱՐԳԸ

6. Գրանցման գրքերում գրանցման (հաշվառման) ենթակա են ձեռք բերված (սեփական արտադրության արտադրանքի դեպքում՝ վաճառքի իրականացման վայրում (կետերում) ընդունված) բոլոր ապրանքները՝ ստանալուց (ընդունելուց) անմիջապես հետո, մինչև վաճառքի հանելը (բայց ոչ ուշ, քան մինչև ապրանքներն ստանալու օրվա ավարտը)՝ անկախ առևտրի իրականացման ձևից (մեծածախ կամ մանրածախ):

Տնտեսավարող սուբյեկտներն աշխատանքի ընթացքում (վաճառք իրականացնելիս) պարտավոր են գրանցման գիրքը պահել առևտրի (անմիջական վաճառքի) իրականացման վայրում (կետում):

7. Գրանցման գրքում հերթական համարով նշվում են ապրանքի ստացման ամսաթիվը, մուտքի փաստաթղթի տվյալները (համարը, ամսաթիվը և ընդհանուր գումարը), ապրանքի անվանումը, չափի միավորը, քանակը, միավորի վաճառքի գինը (փոփոխությունները):

Գրանցման գրքում սխալ թույլ տալու դեպքում տողի վրա գրիչով գիծ է քաշվում այնպես, որ հնարավոր լինի կարդալ նախկին գրառումը և անմիջապես հաջորդ տողում (սխալ գրառումից հետո գրքում տողեր լրացված լինելու դեպքում՝ վերջին գրառման տողից հետո) կատարվում ճիշտ գրառումը: Ջնջված տողի կողքին կատարվում է համապատասխան նշագրում՝ սխալ գրառման մասին, նշելով սխալի ուղղման, ամսաթիվը, ամիսը, տարեթիվը, ճիշտ գրառման տողի համարը՝ հաստատելով գրառում կատարողի ստորագրությամբ:

(7-րդ կետը լրաց. 30.12.10 N 1771-Ն)

8. Տնտեսավարող սուբյեկտները մինչև ապրանքի վաճառքը Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով լրացնում և տեղադրում են գնապիտակներ:

9. Տնտեսավարող սուբյեկտների կողմից ապրանքների գների փոփոխման դեպքում լրացվում են գրանցման գրքի 9-11-րդ սյունակները: Նույն ապրանքների գների երկրորդ փոփոխության դեպքում լրացվում են գրանցման գրքի 12-14-րդ սյունակները: Ապրանքների գների երրորդ փոփոխության դեպքում գրանցման գրքում (ապրանքների (և դրանց գների) գրանցման մասի 1-ին, 2-րդ և 5-8-րդ սյունակներում) լրացվում է նոր տող՝ հերթական համարով, միաժամանակ փակագծում նշվում է այդ ապրանքի առաջին (նախորդ) գրանցման տողի հերթական համարը: Ընդ որում՝ 2-րդ սյունակում նշվում է նոր գնով վաճառքը սկսելու ամսաթիվը, 7-րդ սյունակում՝ ապրանքների մնացորդի քանակը, որը ենթակա է վաճառքի նոր գնով, իսկ 8-րդ սյունակում՝ նոր գինը՝ սույն կարգով սահմանված ընդհանուր կարգով:

10. Գրանցման գրքում գրանցված գներից տարբերվող վաճառքի այլ գների գրանցումը պարտադիր չէ, եթե համապատասխան կարգով հաշվառվող փաստաթղթերով (հաշիվ-ապրանքագիր, գնման ակտ և այլն) հիմնավորվում է ապրանքների այլ գներով իրացումը:

11. Աշխատանքային օրվա վերջում տնտեսավարող սուբյեկտների կողմից ամեն օրվա արդյունքներով գրանցման գրքերում կատարվում է փաստացի կանխիկ հասույթների գրանցում՝ գրանցման գրքի վերջին վեց էջում «Օրական հասույթների գրանցում (հաշվառում)»

մեկ տարվա համար նախատեսված մասում, ըստ ամսաթվերի (ծևը կցվում է): Այդ մասը (վեց էջը) լրանալուց-ավարտվելուց հետո տնտեսավարող սուբյեկտներին սույն կարգի 3-րդ և 5-րդ կետերին համապատասխան կարող է տրվել Հայաստանի Հանրապետության հարկային մարմինների կողմից կնքված «Օրական հասույթների գրանցում (հաշվառում)» մասի նոր էջեր՝ հաջորդ մեկ տարվա համար: Հասույթների գումարները գրանցվում (հաշվառվում) են հայկական դրամով՝ թվի ստորակետից հետո մեկ նիշի ճշտությամբ: Չաշխատելու (կամ կանխիկ հասույթներ չունենալու) դեպքում գրանցման գրքի (գումարը) սյունակում դրվում է գծիկ, իսկ «գումարը (տառերով)» սյունակում կատարվում է գրառում՝ «Հասույթ չի առաջացել»:

Հասույթների գումարները Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով և դեպքերում մուտքագրվում են տնտեսավարող սուբյեկտի դրամարկը՝ հաշվառվելով դրամարկղային գրքերում, որոնք նույնպես սույն կարգի 3-րդ կետին համապատասխան պետք է կնքված և հաշվարկված լինեն տնտեսավարող սուբյեկտի հաշվառման վայրի հարկային մարմնի կողմից:

Սույն կետով նախատեսված «Օրական հասույթների գրանցում (հաշվառում)» մասի լրացումը Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերում հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների պարտադիր կիրառմամբ դրամական հաշվարկներ իրականացնող տնտեսավարող սուբյեկտների համար պարտադիր չէ:

(11-րդ կետը փոփ., լրաց. 14.10.04 N 1428-Ն)

III. ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՈՒՅՆ ԿԱՐԳԻ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԻ ԽԱՒՏՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

12. Սույն կարգի պահանջների խախտումն առաջացնում է պատասխանատվություն՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

13. Վաճառվող արտադրանքի, ապրանքների գրանցումը ներառում է՝

ա) գրանցման գրքի՝ ապրանքների (և դրանց գների) գրանցման մասի էջի 5-7-րդ սյունակների լրացումը (համապատասխան քանակի ըստ էության գրանցումը):

բ) սույն կարգի 6-րդ կետի երկրորդ պարբերությամբ նախատեսված պահանջի կատարումը:

գ) գրանցման գրքի օրական հասույթների գրանցման մասի լրացումը՝ բացառությամբ այն դեպքերի, երբ կիրառվում են հսկիչ-դրամարկղային մեքենաներ:

(13-րդ կետը լրաց. 14.10.04 N 1428-Ն)

14. Վաճառվող ապրանքների, ապրանքների գների գրանցումը ներառում է գրանցման գրքի ապրանքների (և դրանց գների) գրանցման մասի էջի 8-րդ սյունակի լրացումը (իսկ գների փոփոխության դեպքում՝ սույն կարգի 9-րդ կետի պահանջի կատարումը):

15. Հարկային մարմինը սույն կարգի պահանջների կատարման նկատմամբ իրականացնում է հսկողություն՝ Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների բնագավառը կարգավորող օրենսդրությանը համապատասխան:

(15-րդ կետը խմբ. 14.10.04 N 1428-Ն)

16. Հայաստանի Հանրապետության հարկային մարմինների կողմից սույն կարգի պահանջների խախտումներ հայտնաբերելու դեպքում տնտեսավարող սուբյեկտը ճգրտումներ (գրանցումներ) է կատարում գրանցման գրքում և հաշվառմանը վերաբերող այլ փաստաթղթերում:

(16-րդ կետը փոփ. 14.10.04 N 1428-Ն)

Ձև
Ապրանքների (և դրանց գների)
գրանցման մասի էջի

Էջ N

NN	Ապրանքների գրանցում						Վաճառքի գների գրանցում						
	Ապրանքի ստացման ամսաթիվը	Մուտքի փաստաթղթի		Ապրանքի անվանումը	Չափի միավորը	Քանակը	Միավորի վաճառքի գինը (դրամով)	I փոփոխություն			II փոփոխություն		
		համարը և ամսաթիվը	ընդհանուր գումարը (դրամով)					ամսա- թիվը	մնա- ցորդը	նոր գինը	ամսա- թիվը	մնա- ցորդը	նոր գինը
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Ձև
Հասույթների գրանցման մասի էջի

ՕՐԱԿԱՆ ՀԱՍՈՒՅԹՆԵՐԻ ԳՐԱՆՑՈՒՄ (ՀԱՇՎԱՌՈՒՄ)

199__թ.

Ամսաթիվը	Հունվար		Փետրվար	
	գումարը	գումարը (տառերով)	գումարը	գումարը (տառերով)
1				
2				
3				

4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				

24
Հասույթների գրանցման մասի էջի

ՕՐԱԿԱՆ ՀԱՍՈՒՅԹՆԵՐԻ ԳՐԱՆՑՈՒՄ (ՀԱՇՎԱՌՈՒՄ)

199__թ.

Ամսաթիվը	Մարտ		Ապրիլ	
	գումարը	գումարը (տառերով)	գումարը	գումարը (տառերով)
1				
2				
3				
4				
5				

6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				

24
Հասույթների գրանցման մասի էջի

ՕՐԱԿԱՆ ՀԱՍՈՒՅԹՆԵՐԻ ԳՐԱՆՑՈՒՄ (ՀԱՇՎԱՌՈՒՄ)

199__թ.

Ամսաթիվը	Մայիս		Հունիս	
	գումարը	գումարը (տառերով)	գումարը	գումարը (տառերով)
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				

8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				

24
Հասույթների գրանցման մասի էջի

ՕՐԱԿԱՆ ՀԱՍՈՒՅԹՆԵՐԻ ԳՐԱՆՑՈՒՄ (ՀԱՇՎԱՌՈՒՄ)

199__թ.

Ամսաթիվը	Հուլիս		Օգոստոս	
	գումարը	գումարը (տառերով)	գումարը	գումարը (տառերով)
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				

10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				

24
Հասույթների գրանցման մասի էջի

ՕՐԱԿԱՆ ՀԱՍՈՒՅԹՆԵՐԻ ԳՐԱՆՑՈՒՄ (ՀԱՇՎԱՌՈՒՄ)

199__թ.

Ամսաթիվը	Սեպտեմբեր		Հոկտեմբեր	
	գումարը	գումարը (տառերով)	գումարը	գումարը (տառերով)
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				

12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				

24
Հասույթների գրանցման մասի էջի

ՕՐԱԿԱՆ ՀԱՍՈՒՅԹՆԵՐԻ ԳՐԱՆՑՈՒՄ (ՀԱՇՎԱՌՈՒՄ)

199__թ.

Ամսաթիվը	Նոյեմբեր		Դեկտեմբեր	
	գումարը	գումարը (տառերով)	գումարը	գումարը (տառերով)
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				

14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				

Ձև

ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ _____ տեսչության պետ

_____ (անունը, հայրանունը, ազգանունը)

ՀԱՅՏ

ՀԱՍՈՒՅԹԻ ԳՐԱՆՑՄԱՆ ԳԻՐՔ ԿՆՔԵԼՈՒ ԵՎ ՀԱՄԱՐԱԿԱԵԼՈՒ

Խնդրում եմ _____
(ՍՊԸ-ին, ԲԲԸ-ին, ՓԲԸ-ին) (ընդգծել, այլ կազմակերպարարական տեսակի դեպքում՝ լրացնել)

_____ (հասցեն)

հասցեով կնքել և համարակալել հասույթի գրանցման գիրքը:

Նշված հասցեով նախկինում հասույթի գրանցման գիրք ստացել եմ, չեմ ստացել (ընդգծել, ստացած լինելու դեպքում ներկայացնել լրացված-ավարտված գիրքը):

Կից՝ ներկայացնում եմ նշված հասցեի առկայությունը հիմնավորող իրավասու պետական կառավարման կամ տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից տրված տեղեկանքը:

Կազմակերպության ղեկավար
 (անհատ ձեռնարկատեր)

_____ (ստորագրությունը)

_____ (անունը, հայրանունը, ազգանունը)

_____ 200 թ.

Կ. Տ.

(Հայտը լրաց. 14.10.04 N 1428-Ն)